

Mari Pajala

Terveisiä Maustemaailmasta! Spice Girls -fanit tuottajina ja kuluttajina

Turussa lokakuussa 1998 pidetyssä *Homo Academicus. Homo, lesbo ja queer* -tutkimusseminaarissa järjestettiin paneelikeskustelu teemasta "Seksuaalinen halu". Alustajat puhuivat halusta suhteessa esimerkiksi queeriin, tilaan ja fiktion. Eniten keskustelua herätti kuitenkin Antu Soraisen puheenvuoro Spice Girls -yhtyeestä ja "tyttöhalusta". Sorainen esitti, että eksplisiittisesti nimenomaan tyttöjä puhutteleva Spice Girls rakentaa tilaa naisten väliselle halulle. Hänen tulkintansa mukaan Spice Girlsin tuottamassa maailmassa eivät ole tärkeitä heteroseksuaaliset romanssit, jotka on populaarikulttuurissa usein kuvattu nuorten tyttöjen pääasialliseksi mielenkiinnon kohteeksi. Sen sijaan keskeiseksi nousevat naisten väliset suhteet.¹ Alustusta seuranneessa keskustelussa monet puhujat – huomattavan usein miespuoliset – kyseenalaistivat Soraisen tulkinnan ja väittivät tiukasti heteroseksuaalisuuden olevan keskeisellä sijalla Spice Girlsin julkisuuskuvassa. Keskustelussa kuultiin myös näkemys tyttöjen faniudesta "latenssivaiheen" harrastuksena matkalla kohti aikuista seksuaalisuutta.

Nähdäkseni *Homo Academicus* -seminaarin keskustelussa on kiinnostava lähinnä reaktio, jonka Soraisen tulkinta herätti. Populaarijulkisuudesta tuttu näkemys tyttöjen faniudesta ohimenevänä vaiheena heteroseksuaalisessa kehityskertomuksessa nousi sitkeästi esille myös homo- ja lesbotutkimuskontekstissa. Keskustelussa näkyi myös voimakas halu selittää yhtyeen merkitykset yksiselitteisesti. Tässä mielessä *Homo Academicus* -seminaarin tilaisuus on kuvaava esimerkki Spice Girlsia koskevasta yleisemmästä julkisesta keskustelusta, jota usein luonnehtii kommentoijien jakautuminen yhtyeen puolustajiin ja vastustajiin: Spice Girlsia joko pidetään feministisenä yhtyeenä tai sen ei missään nimessä uskota olevan sitä. Lisäksi Soraisen tulkinnasta provosoituneilla puhujilla tuntui olevan hyvin vankka käsitys Spice Girlsin merkityksistä, ikään kuin ne olisivat itsestään selvää

¹ Sorainen on esittänyt vastaavan tulkinnan aiemmin artikkelissa "Spice Girls – täydellistä dragia". Kuva 1/1998, 28-29.

² Richard Dyer tarkoittaa tähtikuvalla tähteen liittyvien visuaalisten, verbaalisten ja äänellisten merkien kokoelmaa, joka rakentuu erilaisissa medioissa. Richard Dyer, *Stars* (1979). London: BFI, 1986, 38.

³ Lisa A. Lewis, "Introduction". Teoksessa: Lisa A. Lewis (toim.), *Adoring Audience. Fan Culture and Popular Media*. London & New York: Routledge, 1992, 2, 6.

⁴ Henry Jenkins, *Textual Poachers. Television Fans and Participatory Culture*. New York & London: Routledge, 1992, 12.

⁵ *Ibid.*, 10, 12.

⁶ Joli Jensen, "Fandom as Pathology: The Consequences of Characterization". Teoksessa: Lewis (toim.) 1992, 9, 11-12.

⁷ Jenkins 1992, 15. Ks. esim. Beatlemanian kuvauksista Barbara Ehrenreich, Elizabeth Hess, Gloria Jacobs, "Beatlemania: Girls Just Want to Have Fun". Teoksessa: Lewis (toim.), 1992, 84-90, 97-100.

⁸ *Ilta-Sanomat* 26.5.1998.

⁹ Vastaavia käsityksiä vahvisti myös *Helsingin Sanomat*, joka kirjoitti: Areenan seinä vavisutti maanantai-iltana ennenkuulumatottoman kimeä kirkuna, kun brittiläinen tyttöbändi Spice Girls asteli tuhansien pikkutyttöjen ihasteltavaksi. "Yleisö otti yhtyeen vastaan vuoroin hillittömästi kiljuen ja ihas-tuksesta mykkänä tuijottaen." Mikko-Pekka Heikkinen, "Areena kirkui Spice Girlsin tahdissa". *Helsingin Sanomat*

yleistietoutta, joka on jokaisen Ilta-Sanomia satunnaisesti seuraavan henkilön ulottuvilla.

Tässä artikkelissa tarkoitukseni on välttää tällaista kaikkittietävää puhujapositionia. En pyri selvittämään, Spice Girlsin "todellisia" merkityksiä tai vastaamaan kysymykseen siitä, onko Spice Girls feministinen yhtye. Sen sijaan kysyn, mihin fanit käyttävät Spice Girlsia ja mitä merkityksiä he antavat yhtyeelle. Materiaalini koostuu joukosta Spice Girls -fanien mediarepresentaatioita ja fanien itsensä tuottamia tekstejä. Olen siis kiinnostunut siitä, mitä varsinaiset asiantuntijat, fanit, itse asiassa sanovat Spice Girlsin merkityksestä. En pidä fanien kirjoituksia autenttisena totuutena Spice Girls -kokemuksesta, vaan tiettyjen konventioiden mukaan muodostettuina representaatioina, jotka ansaitsevat tulla analysoiduiksi. Fanien tuotoksien ohella tarkastelen jonkin verran myös Spice Girls -tähtikuvaa, sillä se muodostaa puitteet fanien omalle tuotannolle.²

Fanit tutkimuksessa: hysteerikoista ihannekuluttajiksi

Fanius on 90-luvulla kokenut eräänlaisen rehabilitaation populaarikulttuurin ja kulutuksen tutkimuksessa. Aihetta käsittelevät tutkijat pyrkivät tyypillisesti kyseenalaistamaan sekä faniutta koskevia yleisiä ennakkoluuloja että aiemman tutkimuksen käsityksiä faniudesta. Lisa A. Lewisin johdanto vuonna 1992 ilmestyneeseen artikkelikokoelmaan *Adoring Audience. Fan Culture and Popular Media* kuvaa hyvin näitä pyrkimyksiä. Lewisin mukaan faniutta oli 90-luvun alkuun mennessä tutkittu vain vähän ja tutkimus oli yleensä suhtautunut kielteisesti mediayleisöihin niiden oletetusta passiivisuudesta, manipuloitavuudesta ja kulutuskeskeisyydestä johtuen. Populaarijulkisuus puolestaan on Lewisin mielestä kuvannut fanit sensaationhakuisesti epänormaaleiksi, järjettömiksi ja vaarallisiksi. Toimittamaansa kokoelmaa Lewis kuvaa pyrkimykseksi "antaa faneille huomio ja kunnioitus, jotka he ansaitsevat kulttuurisina tuottajina ja sosiaalisen ympäristön luovina kommentoijina".³ Sama pyrkimys toistuu usein viime vuosina julkaistussa tutkimuskirjallisuudessa.

Faniuteen liittyviä negatiivisia mielikuvia on mahdollista selittää esimerkiksi tarkastelemalla käsitteen historiaa. "Fani" on alun perin lyhennys sanasta "fanaatikko". Henry Jenkinsin mukaan nimityksen juuret ovat latinankielen sanassa, jota käytettiin viittaamaan ylettömään uskonnolliseen vakaumukseen ja toimintaan. Englannin kielessä fanaattisuudella alettiin tarkoittaa "liiallista ja virheellistä innostusta" yleisemminkin. Lyhenne "fani" esiintyi ensimmäisen kerran 1800-luvun lopun sanomalehtikielessä. Sitä käytettiin aluksi urheilujoukkueiden seuraajista ja pian myös muun kaupallisen viihteen uskollisista kuluttajista.⁴ Jenkins esittää, ettei fanin käsite ole koskaan päässyt eroon sanan aiemmin liitetystä negatiivisista merkityksistä, vaan oletukset ylettömyydestä, harhautuneista uskomuksista ja mielettömyydestä ovat keskeisellä sijalla myös faniuden nykyisissä representaatioissa. Stereotyyppisissä kuvauksissa fanit ovat holtittomia kuluttajia, jotka eivät pysty vastustamaan mitään ihailunsa kohteeseen liittyvää, antavat liikaa arvoa alarvoisille kulttuurituotteille ja kuluttavat aikansa kokoamalla hyödytöntä tietoa niistä. Lisäksi fanit on kuvattu emotionaalisesti ja älyllisesti kehittymättömiksi, epäseksuaalisiksi ulkopuolisiksi, joilla ei ole sosiaalista elämää.⁵

Joli Jensen erottaa toisistaan kaksi faniutta koskevaa stereotypiaa, pakkomielteen vaivaaman yksilön ja hysteerisen lauman. Jälkimmäinen

käsitys faniudesta esiintyy usein teini-ikäisten popmusiikkiyleisöjen kuvauksissa.⁶ Jensen ei kiinnitä huomiota sukupuolen merkitykseen faniuden representaatioissa. Kuitenkin nimenomaan tytöt on populaarijulkisuudessa usein esitetty miespuolisten poptähtien edessä hysteerisesti kiljuvaksi laumaksi.⁷ Spice Girls on mielletty nuorille tytöille suunnattujen poikabändien kilpailijaksi ja yhtyeen yleisö koostuu suureksi osaksi tytöistä. Niinpä myös Spice Girls -fanien kuvauksessa on käytetty hyväksi hysteerisiä tyttöfaneja koskevia mielikuvia. Esimerkiksi Ilta-Sanomat otsikoi etusivullaan yhtyeen ensimmäisen Suomen konsertin jälkeen: "Spice Girlsin konsertti villiinnytti yleisön: PIKKUFANIT KILJUIVAT hysteerisesti. Tyttöfanien hillitön kiljunta löi korvat tukkoon mutta loi hyvän tunnelman Areenassa".⁸ Yleisöä kuvataan villiintyneeksi, hysteeriseksi ja hillittömäksi, ja vaikka se aluksi määritellään ainoastaan nuoreksi ("pikkufanit"), seuraavassa lauseessa "hillittömät" fanit nimetään nimenomaan naispuolisiksi.⁹ Myös tekstin kuvituksessa näkyy tyttöjä, joskaan he eivät vaikuta erityisen hysteerisiltä. Vaikka konserttilyeisöön kuului myös poikia ja aikuisia, lehtikirjoittelu keskittyy tyttöihin.¹⁰

Tutkimuksessa tapahtuneesta painopisteen muutoksesta huolimatta stereotyyppiat hysteerisistä faneista elävät siis edelleen julkisuudessa. Yhden keinon kyseenalaistaa tällaiset näkemykset tarjoaa Henry Jenkins, joka nostaa kirjassaan *Textual Poachers. Television Fans and Participatory Culture* fanien itsensä tuottamat kirjalliset, audiovisuaaliset ja musiikilliset tekstit tarkastelun keskipisteeseen. Jenkins näkee faniuden aktiivisena ja tuottavana sosiaalisena toimintana. Hän perustaa näkemyksensä teoreettisesti Michel de Certeauun ajatukseen lukijoista eräänlaisina "salametsästäjinä". Salametsästys (poaching) toimii de Certeauilla metaforana kamppailulle, jota lukijat ja kirjoittajat käyvät tekstien merkityksistä. De Certeauun mukaan lukijat ovat sosiaalisesti ja ekonomisesti huonommassa asemassa kuin populaarikirjallisuuden tuottajat ja joutuvat aktiivisesti kehittämään strategioita, joiden avulla vaihtoehtoiset merkitykset tulevat mahdollisiksi.¹¹ Vastaavasti Henry Jenkins esittää, etteivät fanit tyydy vastaanottamaan populaarikulttuurin tuotteita sellaisinaan, vaan käyttävät niitä hyväkseen oman kulttuurisen tuotantonsa ja sosiaalisen toimintansa raakamateriaalina. Jenkins huomauttaa, etteivät fanien kulttuurituotteille antamat merkitykset toki aina poikkea tuottajien suosimista merkityksistä eivätkä ne välttämättä ole millään lailla "edistykseksi". Fanit eivät myöskään toimi riippumattomasti, vaan mediatekstit ja sosiaaliset tekijät asettavat rajat merkityksenannolle.¹²

Jenkins korostaa fanikulttuurin moniulotteisuutta yksinkertaistavia fanikäsitteitä vastaan. Hän painottaa, että fanius käsittää monia eri osallistumisen tasoja, jotka poikkeavat toisistaan toimintamuodoiltaan ja intensiivisyydeltään.¹³ Jenkinsin tutkimuksessa esille nouseva fanius näyttää kuitenkin varsin erityislaatuiselta. "Fanius ei juhli poikkeuksellisia tekstejä vaan poikkeuksellisia luentoja", Jenkins kirjoittaa.¹⁴ Fanien tekemien tulkintojen poikkeuksellisuutta voi tuskin kuitenkaan pitää minään yleisenä ennako-oletuksena. Esimerkiksi Spice Girlseille omistetuista internetfanisivuista suuri osa näyttää olevan varsin kaavamaisia. Sivut eivät välttämättä lisää mitään erityistä saatavilla olevaan materiaaliin tai "viralliseen" Spice Girls -kertomukseen.¹⁵ Moneltakaan sivulta ei näy massakulttuurin tuotteita kohtaan tunnettua tyytymättömyyttä ja siitä nousevaa vaihtoehtoisten luentojen tuottamista, jotka Jenkinsin mukaan ovat ominaisia faniudelle.¹⁶

26.5.1998.

¹⁰ Kuvaan hysteerisestä tyttöfanista on kuullun oletus, jonka mukaan fanin kiihkeä reaktion perustuu heteroseksuaaliseen ihastukseen miespuolista esiintyjää kohtaan. Mielenkiintoista kyllä, samoja hillittömän fanin esityskonventioita liitetään nyt ilmeisen viattomasti naisiesiintyjien naispuolisiin ihailijoihin. Ehkä fanien nuoruutta korostetaankin osittain homoerootisten sävyjen välttämiseksi. Puhutaan nimenomaan pikkufaneista eikä esimerkiksi teinitytöistä. Lisäksi lehtikirjoittelussa nostetaan usein esille tyttöjen isät, joita pyydetään arvioimaan Spice Girlsin seksikkyyttä. Seksuuallisuus paikannetaan näin turvallisesti isien ja Spice Girlsin välille. Isistä kirjoittavat esim. Sari Autio, "Tyttöenergia villitsi Suomen. Vain muutama aita kaatui, kun 12 000 Spice Girls fania ryntäsi konserttiin". *Ilta-Sanomat* 26.5.1998; Tuula Nieminen, "Spicet kiinnostivat". *Iltalehti* 26.5.1998.

¹¹ Jenkins 1992, 24-26. Viittaa teokseen Michel de Certeau, *The Practice of Everyday Life*. Berkeley: University of California Press, 1984.

¹² Jenkins 1992, 23-24, 26, 34.

¹³ *Ibid.*, 2.

¹⁴ *Ibid.*, 284.

¹⁵ Spice Girls sivuille opastaa esimerkiksi All the Spice Girls Links in the World . [http://clayvision.net/spicelinks/intro.htm]. Kaikki tässä artikkelissa mainitut linkit on tarkistettu maaliskuussa 1999.

¹⁶ Jenkins 1992, 23.

¹⁷ Ibid., 2.

¹⁸ Ellen Seiter, *Sold Separately. Parents and Children in Consumer Culture* (1993). New Brunswick, New Jersey: Rutgers University Press, 1995, 3-4, 7-9, 38.

¹⁹ Ibid., 154-155, 204.

²⁰ Esimerkiksi Lisa A. Lewis on kirjoittanut 80-luvun Madonnafaneista, jotka jäljittelevät Madonnan pukeutumista ja osallistuivat yhdessäköisyyskilpailuihin. Lisa A. Lewis, *Gender Politics and MTV. Voicing the Difference*. Philadelphia: Temple University Press, 1990.

Jenkins korostaakin, että hänen päätelmänsä perustuvat yhteen tiettyyn fanialakulttuuriin, televisiosarjojen faneihin, eivätkä välttämättä ole yleistettävissä sellaisinaan.¹⁷ Jenkinsin näkemykset faniuden tuottavasta ja sosiaalisesta luonteesta ovatkin hyvä lähtökohta aiheen tarkastelulle, mutta teorian soveltuvuus kuhunkin fanikulttuurin on tutkittava tapauskohtaisesti.

Spice up your life – mausteita elämään! Spice Girls -fanit ja kulutus

Erilaiset oheistuotteet ovat näkyvä osa Spice Girls -ilmiötä. Yhtyeen tuottama tavaravalikoima on pääosin selkeästi markkinoitu tytöille ja sisältää esimerkiksi kirjepaperia, kirjoitusvälineitä, nukkeja ja makeisia. Yhtyeen avointa kaupallisuutta ovat oheistuotteiden lisäksi korostaneet erilaiset mainossopimukset esimerkiksi virvoitusjuoma- ja kameramerkkien kanssa. Näkyvin Spice Girlsiin liittyvän fanitoiminnan muoto onkin kulutus. Spice Girls -tuotteita keräävä pikkutyttö ei näytä vastaavan tutkijoiden ihannekuvaakaan aktiivisesta ja tuottavasta fanista. Päinvastoin se noudattaa stereotypiaa fanista kontrolloimattomana kuluttajana, joka syyttää rahansa ahneen markkinakoineiston tarjoamiin heikkolaatuisiin tuotteisiin. Spice Girlsin kaupallisuus kuuluukin yhtyeen eniten kritiikkiä herättäneisiin piirteisiin.

Lapsille suunnattuja televisiosarjoja ja lelumainontaa tutkinut Ellen Seiter huomauttaa, että aikuiset paheksuvat usein lasten kulutussuosikkeja ja myös monet tutkijat ovat leimanneet lasten mieltymykset "huonon maun" tai hedonismien ilmauksiksi. Seiter itse kannattaa vähemmän yksioikoista näkemystä kulutuksen merkityksistä. Hänen mukaansa yksi kuluttamisen tehtävä on mahdollistaa osallistuminen sosiaalisiin verkostoihin. Kulutustuotteet tarjoavat lapsille yhteisen perustan kanssakäymiselle ja muodostavat alueen, jolla lapset voivat tuntea itsensä jopa aikuisia asiantuntevammiksi. Tuottajat määrittävät sen, mitä lapsille kulloinkin tarjotaan, mutta ne eivät pysty täysin kontrolloimaan lasten mielihaluja.¹⁸ Spice Girls -tuotteiden keräily noudattelee lasten kulutuskäyttäytymiselle tyypillistä logiikkaa. Ellen Seiterin mukaan lapset nauttivat leluostosten toistettavuudesta ja hankkivat mielellään uusia tuotteita samasta sarjasta. Lelumerkit pyrkivät vetoamaan kuluttajiin tuotteiden välisillä pienillä kosmeettisilla eroilla. Valitsemalla haluamansa suuresta valikoimasta lapsi toisaalta ilmentää henkilökohtaista makuaan, mutta saa paradoksaalisesti samalla lelun, joka näyttää samalta kuin kaikki muutkin. Seiter esittää, että piirre luonnehtii erityisesti tyttöjen kulutusta, sillä heille valmistetaan vain muutamaa suosittua merkkiä, kuten Barbie ja My Little Pony. Merkin sisällä on kuitenkin saatavilla satoja erilaisia malleja. Seiterin huomauttaa, että myös aikuisia naisia houkutellessaan samaan tapaan hankkimaan monia saman sarjan vaatteita ja sisustustuotteita.¹⁹

Oheistuotteiden ohella muoti on erityisen keskeisellä sijalla Spice Girlsiin liittyvässä kulutuksessa. Spice Girls tarjoaa yleisölle viisi erilaista pukeutumistyyliä, joista voi valita oman suosikkinsa. On tyttömäinen Baby-Emma (pastellisävyt, saporot, baby doll -mekot), hillitty Posh-Victoria (lyhyet hameet, korkeat korot, musta väri), räväkkä Scary-Melanie B (villit kiharat, tiukat ja paljastavat vaatteet, leopardinnahkakuviot), mukavuudenhaluinen Sporty-Melanie C (pitkät housut, lenkkarit ja poninhäntä) ja erikoinen Ginger-Geri (punaiset hiukset, avonaiset kaula-aukot, värikkäät ja omalaatuiset vaatteet). Karrikoidut roolit tekevät Spice Girls -tyyleistä helposti tunnistettavia ja markkinoitavia. Tähtien pukeutumisen ja ulkonäön jäljitteleminen onkin yksi fanitoiminnan muoto.²⁰ Spice Girls -faneille se voi tarkoittaa

esimerkiksi suosikki-Spice Girlin rooliasuun pukeutumista erityistilaisuudessa, esimerkiksi yhtyeen konsertissa. Toisaalta piirteitä yhtyeen jäsenten pukeutumisesta voi yhdistellä omaan arkiseen pukeutumiseen.

Jackie Stacey on kiinnittänyt huomiota kulutuksen merkitykseen tähden ja ihailijan suhteessa analysoidessaan brittiläisten naisten muistoja 1940-1950-lukujen naispuolisista Hollywood-tähdistä. Stacey esittää, että kulutus toimi yhdistäjänä katsojan ja tähden välillä. Erityisen tärkeitä Hollywood-tähdet olivat Staceyn mukaan nuorille tytöille. Muutos lapsuudesta aikuisen naiseuteen esitetään ruumiin ja sen esillepanossa tapahtuneiden muutosten kautta. Ulkonäön keskeinen asema naisellisuuden kulttuurisissa määritelmässä tekee kehityksestä hyvin vaativan tytöille ja täydellisen tyylikkää elokuvatähdet saivatkin ihanteina tärkeän roolin identiteetin muodostamisen prosessissa.²¹ Spice Girlsä voi verrata Staceyn kuvailemiin Hollywood-tähtiin. Yhtye puhuttelee erityisesti tyttöjä, jotka sijoittuvat lapsuuden ja nuoruuden välimaastoon. Spice Girlsit ovat aikuisia naisia, jotka pukeutuvat usein stereotyyppisen seksikkäästi. Toisaalta he kutsuvat itseään tytöiksi, eivätkä heidän värikkäät ja erikoiset vaatteensa ole erityisen aikuismaisia. Spice Girls tarjoaa tytöille mahdollisuuden jäljitellä aikuisten naisten pukeutumista tavalla, joka mahdollistaa lapsuuden ja aikuisuuden tyylien yhdistelemisen.²² Toisin kuin Staceyn kuvailemat studiokauden Hollywood-tähdet Spice Girlsit eivät ole kaukaisia ja saavuttamattomia ihanteita, joita katsoja voi jäljitellä mutta joiden täydellistä tyylikkyyttä voi tuskin toivoa saavuttavansa.²³ Spice Girls pyrkii vetoamaan pikemminkin tavallisuudella. Yhtyeen jäsenet pyrkivät korostamaan ulkonäkönsä epätäydellisyyttä suhteessa esimerkiksi supermallien ilmentämiin kauneusihanteisiin.²⁴ Yhtyeen esiintymisasut ovat usein melko speaktaakkelimaisia, mutta yhtye esiintyy myös melko halvan näköisissä vaatteissa ja Spice Girls -tyylejä mukailevia vaatteita saa tavallisista nuortenvaatemallistoista.

Viiden selvästi erotellun tyylin avulla Spice Girls korostaa yksilöllisyyden merkitystä. Esimerkiksi itse julkaisemassaan ala-asteikäisille suunnatussa Spice-lehdessä Spice Girlsit neuvovat pieniä lukijoita otsikolla "älä pelkää olla erilainen" ja kertovat tarinoita siitä, miten itse koululaisina selvisivät paineesta mukautua ja olla suosittu.²⁵ Yksilölliset tyylit erottavat Spice

²¹ Jackie Stacey, *Star Gazing. Hollywood Cinema and Female Spectatorship*. London & New York: Routledge, 1994, 190, 197.

²² Myös Mirva Saukkola on pohtinut Spice Girlsin merkitystä nuorille tytöille. Saukkolan mukaan Spice Girls ja muut uudet tyttöbändit poikkeavat tyttökulttuurin historiallisesta perinteestä aiempaa rohkeammalla tyttökuvallaan. Tuomalla naisten seksuaalisuuden avoimesti esille yhtyeet tuottavat kuvan työstä, joka voi hyvällä itse-tunnolla nauttia kehonsa kasvamisesta. Mirva Saukkola, "Tyttökulttuurin tuhannet kasvot. Runoneidoista maustemimmeihin". *Peili* 3/1997, 12-13.

²³ Stacey 1994, 152.

²⁴ Tähän piirteeseen on kiinnittänyt huomiota Eeva Jeronen. Jeronen korostaa, että Spice Girlsin jäsenet ovat ulkoisesta epätäydellisyydestään huolimatta kaikkea muuta kuin tavallisen näköisiä. Hänen mukaansa seksikkyyden pysyy Spice Girls -tähtikuvassa normina ja tavoiteltavana piirteenä, joka on naisen paras valtti matkalla menestykseen. Eeva Jeronen, "Spice Girls. Uutta naista etsimässä". *Musiikin suunta* 3/1998, 7.

²⁵ "Don't be afraid to be different!" *Spice* 6/1998.

Scary-Spice lavalla. Kuva: SEA.

²⁶ 60-luvun tyttöbändeistä ks. esim. Alan Betrock, *Girl Groups. The Story of a Sound*. New York: Delilah Books, 1982.

²⁷ Sekä lehdissä julkaisuissa konserttiarvosteluissa että fanien kirjoittamissa kuvauksissa arvioidaan tyypillisesti yhtyeen jäsenten lauluitoa ja laitetaan heidän kykynsä paremmuusjärjestykseen. Ks. esim. Ilkka Mattila, "Lontoolaiset karaokekuningattaret. Spice Girls oli pienine puutteineen hauska ja kotoisa mutta ei unohtumaton".

Helsingin Sanomat 27.5.1998; Tarja Penttinen, "Villi huutomyrsky ravisteli Areenaa ja raastoi korvia. GIRL POWER järjestytti Helsinkiä". *Iltasanomat* 26.5.1998; Faniarvosteluja löytyy esimerkiksi "100% Melanie C" - internet-sivulta, [<http://www.tornado.pair.com/melaniec/melanie2.html>].

Yllä:
Ristiinpukeutumista
Spice Worldissa.

Alla: Mel C, Emma ja
Victoria intertekstuaalisina enkeleinä.
Spice World.
Kuvat: SEA.

Girlsin esimerkiksi 60-luvun tyttöbändeistä, joiden jäsenet tyypillisesti pukeutuivat samanlaisiin esiintymisasuihin.²⁶ Spice Girls pyrkii korostamaan myös musiikillisesti, että sen jäsenet ovat kaikki yksilöllisiä mutta siitä huolimatta tasavertaisia. Yhteessä ei ole soololaulajaa, vaan lauluosuudet on jaettu huomattavan tasapuolisesti kaikille siitä huolimatta, että yhtyeen jäsenten laulutaidoissa on ilmeisesti paljonkin eroja.²⁷ Spice Girlsin jäsenillä on omaleimaiset, kukin tyyliin sopivat laulutavat. Baby laulaa heleästi korkealta, Sporty huolehtii voimakasta ääntä vaativista osuuksista, Posh tavoittelee viileää laulutyyliä, Ginger kähisee ja Scary rytmittelee letkeästi. Soolo-osuudet vaihtuvat laulajalta toiselle tiheästi saman kappaleen sisällä.²⁸

Oman tyylin merkitystä korostaa myös elokuvan *Spice World the Movie* (*Spice World the Movie*, UK 1997) kohtaus, jossa yhtyeen jäsenet kyllästyvät roolihahmoihinsa ja haluavat kokeilla vaihteeksi jotain uutta. Käytyään ensin läpi sarjan populaarikulttuurin legendoja Bond-tytöstä ja Charlien enkeleistä Wonder Womanin ja John Travoltan Spice Girlsit pukeutuvat toinen toistensa vaatteisiin. Lopputulos on kuitenkin omituinen. Sporty on liian lihaksikas Victorian pieneen mustaan mekkoon, Posh näyttää transvestiitilta Baby-asussaan vahvassa meikissä ja isossa vaaleassa peruukissa ja Scary on liian hoikka esittämään rehevää Geriä. Opetus on, että oma tyyli on lopulta sopivin heille kaikille. Yksilöllisyyden korostamisen ja yhtyeen jäsenten karrikoitujen roolihahmojen välillä on kuitenkin ristiriita. Kukin Spice-tyyppi on oletettavasti samalla sekä yksilöllinen että loputtomasti toistettavissa. Esimerkiksi Spice -lehden muotisivuilla sama lapsimalli saattaa esiintyä niin Babyn, Scaryn, Gingerin, Poshin kuin Sportynkin asussa.²⁹ Näin annetaan ymmärtää, että hankkimalla sopivat vaatteet tyttö voi muuntautua haluamaansa rooliin. Kuluttaja esitetään toisaalta ainutkertaiseksi ja omaperäiseksi, mutta samalla hän on osa massayleisöä ja hänen tulee noudattaa olemassa olevia naisellisuuden muotoja.³⁰

"Yksilöllisyyden" ohella Spice Girls antaa suuren merkityksen tyttöjen yhteiselle toiminnalle. Kukin Spice-tyyppi saa oikeastaan merkityksensä suhteessa toisiin. Pikkutyttöjen muodostamat Spice Girls -kopioryhmät ovatkin erityinen ja näkyvä osa yhtyeen vastaanottoa. Karrikoitujen tyyppien ansiosta Spice Girlsistä on helppo tehdä tunnistettava kopio. Jäljittelyä auttaa myös se, että moniin Spice Girls -kappaleisiin kuuluu yksinkertainen koreografia, jonka voi opetella videoilta ja televisioesiintymisistä. Oma tekemistä ja tyttöjen välistä ystävyyttä korostava Spice Girls -fanikulttuuri poikkeaa perinteisemmistä käsityksistä tyttöfanien ja poptähtien välisestä suhteesta. Iain Chambers esittää, että tyttöjä on kannustettu perustamaan faniutensa tähden romanttisen ihailun varaan. Seurauksena on ollut tyttöjen fanikulttuuri, jossa toiminta keskittyy kotiin ja joka on suurimmaksi osaksi piilossa ulkopuoliselta huomiolta.³¹ Spice Girls on tuonut tyttöjen fanitoiminnan aiempaa enemmän ulos makuuhuoneista julkiselle areenalle. Lisäksi Spice Girls -fanius ensisijaistaa eksplisiittisesti tyttöyden ja tyttöjen väliset suhteet.

Lehdistö on kannustanut tyttöjä aktiivisesti kopioimisleikkeihin. Suomessa esimerkiksi Hymy järjesti kilpailun, jossa etsittiin Suomen Spice Girlsejä. Paikallislehti Turkulainen esittelee Melanie B:ksi valitun Afrisa Kapellan, jonka kerrotaan muistuttavan esikuvaansa niin ulkonäöltään, syntyperältään (valkoinen äiti ja musta isä) kuin luonteeltaankin: "Ainakin haastatteluissa Melanie B. on villi ja hassu". Kavereitten mielestä mäkin olen kuulemma sellainen. Melanie tykkää pantteripaidoista ja raisuista

²⁸ Simon Frith esittää, että tällainen työnjako on tyypillinen pop-musiikin yhtyelaulun naisperinteelle. Frithin mukaan miespuoliset laulu-yhtyeet ovat perinteisesti asettaneet yksilöllisyyden suuremman kokonaisuuden käyttöön. Naisperinteelle on sen sijaan ollut ominaisempaa keskustelevuus, jolloin lauluäännet toimivat toistensa yleisönä ja kommentoivat toisiaan. Yhteistä identiteettiä ei niinkään rakenneta harmonialaululla kuin jakamalla sooloääni usealle henkilölle. Frith korostaa, etteivät perinteet käytännössä ole täysin erillisiä. Simon Frith, *Performing Rites. On the Value of Popular Music*. Oxford: Oxford University Press, 1996, 201-202. Frithin kuvailemat perinteet voi erottaa myös 90-luvun popyhtyeistä. Poikabändeille kuten Boyzone ja Take That on ollut tyypillistä, että sooloa laulaa yksi henkilö kerrallaan.

²⁹ "Moving on up!" *Spice* 6/1998; "Red alert!" *Spice* 8/1998.

³⁰ Vrt. Stacey 1994, 219.

³¹ Iain Chambers, *Urban Rhythms. Pop Music and Popular Culture* (1985). London: Macmillan, 1986, 44.

³² Teija Uitto, "Sehän on Melanie B!". *Turkulainen* 24.5.1998.

³³ Eerika Roos, "Nurmijärven oma Spice Girls: Meidän Geri ei eroa!". *Ilta-lehti* 1.7.1998.

³⁴ Valerie Walkerdine, *Daddy's Girl. Young Girls and Popular Culture*. Houndmills, Basingstoke & London: Macmillan Press, 1997, 139, 142.

³⁵ Esimerkiksi brittiläisen *Attitude*-lehden toimittaja parodioi Victorian aksenttia ja antaa tälle uuden lempinimen Common Spice ("Rahvasmauste"). Emma Forrest, "Lost in Spice". *Attitude* 1:53, 1998.

³⁶ Yhtyeen syntyhistoriasta ks. esim. 7 päivää -lehden lisälehti Kaikki megabändistä Spice Girls (toukokuu 1998). Lehti korostaa erityisesti yhtyeen jäsenten nuoruuden vaikeuksia kuten köyhyyttä, rasismia, koulukiusaamista ja vanhempien avioeroja. Tällainen vaikeuksista voittoon kertomusmuoto on tyypillinen Spice Girls -tarinoille.

³⁷ Tätä korostetaan esimerkiksi ohjelmassa *Ultrasound: Sugar and Spice and Everything Nice*. MTV Networks, 1998.

³⁸ Serge Simonart, "Spice Girls -yhtyeen riemukasta tyttö-energiaa". *Anna* 23/1997.

³⁹ Dyer 1986, 48.

vaatteista. Niin mäkin, Afrisa vertailee. Lehden mukaan kilpailun voittajat ovat mahdollisesti tekemässä yhteistä levyä. Afrisan äiti kommentoi suunnitelmia: "Afrisa kyllä haaveilee laulajan ja esiintyjän urasta, mutta hän on vasta 13-vuotias. Ehkä pitäisi vielä odotella".³² Ilta-lehti puolestaan kertoo yläastetta aloittelevista nurmijärveläisistä kaveruksista, joilla on oma Spice Girls -ryhmä. Valokuviissa tytöt poseeraavat soratiellä ja niityllä tyypillisissä Spice Girls -asunnoissa. Kuvauspaikkojen valinnalla korostetaan eroa "Suomen Spaisareiden" ja heidän esikuviensa välillä. Lehden mukaan Spice Girlsiksi pukeutuminen on tuonut tytöille esiintymistilaisuuksia ja huomiota koulussa. He ovat esiintyneet koulun juhlissa ja jakaneet nimikirjoituksia nuoremmille oppilaille. Tytöt sanovat toivovansa, että pääsisivät esiintymään muuallekin.³³

Lehtikuvauksissa Spice Girls -kopioryhmät esitetään keinona, jonka avulla voi päästä toteuttamaan esiintymishaaveitaan sekä saada huomiota ja pienimuotoista kuuluisuutta koulussa. Tutkimuksessaan pienistä tytöistä ja populaarikulttuurista Valerie Walkerdine huomauttaa, että tuotantoon osallistuminen tai siitä haaveileminen on yksi tapa, jolla tytöt kuluttavat populaarikulttuuria. Walkerdine mukaan suuri joukko pieniä tyttöjä käy säännöllisesti tanssi- ja teatterikouluissa ja pyrkii esiintymään mainoksiin, teatteriin ja televisio-ohjelmiin. Walkerdine tarkastelemassa brittiläisessä kontekstissa haaveet tähteydestä ovat erityisellä tavalla merkityksellisiä työväenluokkaisille tytöille. Esiintyminen on erilaisissa kertomuksissa kuvattu keinoksi, jonka avulla nuori tyttö voi nousta alkuperäisestä asemastaan. Laulu- ja tanssitaito vaatii lahjakkuutta ja sitä on mahdollista kehittää harjoittelemalla. Sen sijaan koulussa arvostetut akateemiset kyvyt eivät ole tarpeellisia.³⁴ Spice Girls ilmentää hyvin Walkerdine kuvaamia haaveita ja fantasioita. Yhtyeen jäsenet ovat kotoisin työväenluokkaisista tai alemmaa keskiluokkaa edustavista perheistä. Esimerkiksi Gerin espanjalaisyyntyinen äiti on työskennellyt siivoojana ja Melanie C:n äiti kiertää laulamassa pubeissa. Ryhmän hienostoneidiksi nimetty Victoria on peräisin muita varakkaammasta perheestä, mutta hänkään ei kuulu varsinaiseen yläluokkaan.³⁵ Emma, Victoria ja molemmat Melaniet ovat käyneet erilaisia tanssi- ja teatterikouluja. Geri puolestaan pyrki viihdealalle esiintymällä alastonkuvissa ja työskentelemällä visailuohjelmassa turkkilaisella televisioasemalla.³⁶

Spice Girlsistä onkin rakennettu tyypillinen ryysyistä rikkauteen -tarina. Usein toistuvan kertomuksen mukaan tytöt olivat aloittaessaan niin köyhiä, että joutuivat elämään tölkkipavuilla ja paahtoleivällä. Yhtyeen menestys toimii tarinassa osoituksena siitä, että mikä tahansa on mahdollista.³⁷ Tavallisuus saa merkittävän roolin yhtyeen menestystarinassa. "Uskon, että Spice Girlsin menestys johtuu siitä, että me olemme niin tavallisia. Olemme oikeasti naapurintyttöjä, paitsi että kuka tahansa normaali ihminen kauhistuisi, jos saisi meidät naapurikseen", vakuuttaa esimerkiksi Melanie B.³⁸ Spice Girls uusintaa menestymisen myyttiä, joka Richard Dyerin mukaan kuuluu tähteyteen. Myytin mukaan menestys ei perustu luokka-asemaan tai muihin sen kaltaisiin tekijöihin, vaan tähteyden on mahdollista kenelle tahansa. Dyer huomauttaa, että myytti sisältää keskenään ristiriitaisia aineksia. Yhtäältä tähteyden kuuluu olennaisesti tavallisuus, toisaalta tähtijärjestelmä juhlii erityisyyttä; yhtäältä ajatellaan, että kuka tahansa voi onnistua hyvän onnen avulla, toisaalta tähteyden ajatellaan edellyttävän kovaa työtä ja ammattimaisuutta.³⁹ Dyer käsittelee Hollywoodin studiokauden tähtijärjestelmää eikä hänen analyysinsä siten voi olettaa sopivan 1990-luvun

pop-tähteyden tarkasteluun sellaisenaan. Dyerin kuvaamat ristiriitaiset elementit ovat läsnä Spice Girlsin tähtikuvassa, mutta painotus näyttää siirtyneen tavallisuuden puolelle. Spice Girls pyrkii erityisesti korostamaan, että heidän kokemuksensa ovat myös yleisön saavutettavissa. Spice-lehti sisältää artikkeleita, joissa Spice Girls kertoo työnsä "kulissien takaisesta" puolesta ja antaa käytännön neuvoja pop-uralla eteen tulevista asioista. Artikkelien sävy on epämuodollinen ja intiimi. Yhtyeen jäsenet kertovat omista kokemuksistaan ja puhuttelevat kannustavasti nuoria lukijoita.⁴⁰ Spice Girls esittää, että yleisöllä on mahdollisuus osallistua heidän menestykseensä eikä vain ihailla sitä kaukaa.

Spice Girls korostaa siis menestyksen olevan mahdollista kenelle tahansa. Kuitenkin erilaiset tekijät, esimerkiksi etnisyyt, rajoittavat Spice Girlsin esittämien tyttöyden ja menestyksen mallien saatavuutta. Yhtye esittää neljä erilaista vaihtoehtoista valkoisen tyttöyden tyyliä, joista valkoiset tytöt voivat valita itselleen sopivimman jäljittelyn kohteen. Ryhmän ainoan mustan jäsenen tähtikuvaa määrittää korostetusti etnisyyt. Melanie B:n tyyli on villin mustan naisen stereotyyppi: hänen lempinimensä on Scary (pelottava) ja hän käyttää paljon leopardinnahkakuosisia vaatteita. Lehdissä Melanie B on myös jossain määrin demonisoitu. Yleisesti väitettiin, että juuri hänen ilkeytensä ajoi Gerin ulos yhtyeestä.⁴¹ Spice Girls jatkaakin valkoisen tyttöyden ensisijaistamista, joka Gayle Waldin mukaan on ollut ominaista tyttöyden tematisoimiselle 90-luvun populaarimusiikissa. Wald esittää, että 90-luvun pop-musiikkikulttuureihin on kuulunut "tyttöyden" tietoinen esittäminen.⁴² Wald tarkastelee lähinnä yhdysvaltalaisista rock-kulttuuria ja mainitsee esimerkkeinä Riot Grrrl -alakulttuurin, Courtney Loven ja Madonnan sekä No Doubt -yhtyeen hitin "I'm Just a Girl". Wald korostaa, että tietoinen leikkely konventionaalisilla sukupuolen merkeillä voi toimia pop-musiikissa jonkinlaisena feministisenä strategiana. Rodullisten ja kansallisten identiteettien esittäjinä tyttöperformanssit ovat Waldin mukaan kuitenkin käytännössä olleet usein konservatiivisia. Pahimmillaan rocktähtien

⁴⁰ Esimerkiksi numerossa 6 Spice Girls kertovat, miten konsertin kappalejärjestyksestä tehdään toimiva ja miten kameroiden edessä poseerataan onnistuneesti. "Spiceworld live; Strike a pose!" Spice 6/1998.

⁴¹ Ks. esim. Reijo Ruokanen, "Spice Girls hajosi: Mel B ajoi Gerin ulos bändistä". *Ilta-lehti* 1.6.1998; Matthew Wright, "Splitting images: Rift shows in Spice's last TV interview". *The Mirror* 2.6.1998.

⁴² Gayle Wald, "Just a Girl? Rock Music, Feminism, and the Cultural Construction of Female Youth". *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 23:3, 1998, 586, 589.

Gerri laittautuu valkoisuuden ikoniksi. Kuva: SEA.

⁴³ Wald 1998, 586-589.

⁴⁴ 25 tekstiä 24.2.1999 mennessä. [http://www.tornado.pair.com/melanie/melanie2.html].

⁴⁵ Jenkins 1992, 16-21. Viittaa teokseen Ien Ang, *Watching Dallas. Soap Opera and the Melodramatic Imagination*. London: Methuen, 1985.

⁴⁶ Ks. esim. Bill Stano, 25.1.1999; Karen Holland, 2.1.1999.

⁴⁷ Jenkins 1992, 45.

⁴⁸ "People would tell me I was crazy, that she was the least attractive, and had no talent whatsoever". Karen Holland 2.1.1999.

⁴⁹ "This girl was different from the rest. No short skirts and high heels for her – no she took her fame on board in trackies, trainers and a tattoo. Different? Yes. Bold? Yes. So bold and different that many men immediately thought: I'd never go out with her in a million years. 'Even women made cruel comments like – she looks like a man.' [Hearing the comments] made me think 'hey I dress and act like her – does this mean no one will date me?'" Hannah Coleman, 25.6.1998.

⁵⁰ Vrt. Hilary Radner, jonka mukaan 1980-1990-lukujen sinkkutyön arvon heteroseksuaalisilla markkinoilla määräävät hänen ruumiinsa, seksuaalinen kokeneisuutensa ja kykynsä muokata omaa ulkomuotoaan hankkimalla oikeanlaisia kulu- tustuotteita. Hilary Radner, "Pretty Is as Pretty Does: Free Enterprise and the

tyttöperformanssit ovat Waldin mukaan päätyneet samastamaan tyttöyden valkoisuuteen.⁴³ Spice Girls ei esitä tyttöyttä yhtä etnisesti homogeenisenä kuin Waldin tarkastelemat valkoiset vaihtoheitorockarit, mutta myös se antaa etusijan valkoisille tyttöyksille. Valkoisille tytöille tarjotaan vaihtoehtoisia esikuvia, mustille ei.

Mitä "todelliset fanit" kirjoittavat?

Tarkastelen seuraavaksi fanien kirjoittamia kuvauksia omasta faniudestaan. Tekstit ovat peräisin internetsivulta "100% Melanie C", joka sisältää poikkeuksellisen laajan kokoelman fanien omia kirjoituksia.⁴⁴ Niille annettu otsikko "Real Fans Write" erottaa tekstit muista sivulla julkaistuista artikkeleista, jotka ovat alkujaan peräisin sanoma- ja aikakauslehdistä. Lehtiartikkelit on jaoteltu hyviin ja huonoihin sen mukaan, suhtautuvatko ne Melanieseen myönteisesti vai kielteisesti. Nimitys "todelliset fanit" antaa faneille tiedotusvälineitä suuremman auktoriteetin puhua Melaniesta. Sivun ylläpitäjä ei ota kantaa fanien mielipiteisiin samalla tavalla kuin lehtiartikkeleihin, vaan ne tuodaan kaikki esille varteenotettavina näkemyksinä. Kirjoittajajoukko poikkeaa stereotyyppisestä käsityksestä Spice Girls -faneista. Julkisuudessa esille nostetut Spice Girls -fanit ovat enimmäkseen pikkutyttöjä, kun taas "100% Melanie C" -sivulla esiintyy niin aikuisia naisia, poikia kuin miehiäkin.

Henry Jenkinsin mukaan faniksi tunnustautuva joutuu usein puolustelemaan valintaansa ja todistelemaan elävänsä normaalia elämää. Fanit rikkovat "hyvän maun" rajoja suhtautumalla vakavasti tuotteisiin, jotka eivät hallitsevien kulttuuristen mittapuiden mukaan ansaitse vakavaa huomiota osakseen. Lisäksi faniudelle ominaiset tavat lukea tekstejä ovat porvarillisen "hyvän maun" vastaisia. Fani ei pidä yllä esteettistä etäisyyttä kohteeseensa ja vaikuttaa siten lukijana liian intensiiviseltä ja kontrolloimattomalta. Fanit esitetäänkin julkisuudessa usein "toiseutena", tavallisista kuluttajista oleellisesti poikkeavana ryhmänä. Esitystapa tekee julkisen fanina puhumisen hyvin vaikeaksi. Jenkins viittaa Ien Angin Dallas -tutkimukseen, jossa tämä analysoi ohjelman katsojien kirjallisia kuvauksia suhteestaan sarjaan. Ang havaitsi, että ohjelmaa inhoavien ihmisten oli helppoa perustella mielipiteensä. Sen sijaan sarjasta nauttivat katsojat joutuivat ottamaan kantaa massakulttuuria kohtaan esitettyyn kritiikkiin eivätkä voineet esittää nautintoaan ongelmattomana. Fanien on tyypillisesti puhuttava altavastaajan asemasta, syytetyn penkiltä.⁴⁵

Ympäristön negatiivinen suhtautuminen faniuteen onkin yksi "100% Melanie C" -sivun kirjoituksissa toistuva teema.⁴⁶ Tämä korostuu, sillä internet-sivulle kirjoittavat ovat suhteellisen vanhoja, joten Spice Girls -fanius on heille vielä vähemmän sallittua kuin varhaisteineille ja sitä nuoremmille. He pyrkivätkin erittelemään tarkasti ihailunsa syitä ja perustelemaan sitä. Monet kuvailevat, miten joutuivat luopumaan alkuperäisestä kielteisestä suhtautumisestaan tutustuessaan yhtyeeseen paremmin. Tuomalla esille aikaisemmat skeptiset ja kriittiset näkemyksensä Spice Girlsin kaltaisista yhtyeistä kirjoittajat korostavat, ettei heidän faniutensa johdu arvostelukyvyyn puutteesta. Fanit ottavat siis kantaa Spice Girls -faniutta koskeviin ennakkoluuloihin myös selkeästi faniudelle varatussa ympäristössä. Internetin fanisivu on kuitenkin julkinen ja kuka tahansa saattaa lukea tekstit. Joka tapauksessa se toimii paikkana, joissa faneilla on mahdollisuus saada omat mielipiteensä esille ja keskustella muiden samaa kohdetta ihailevien ihmisten kanssa. Henry Jenkins korostaakin fanitoiminnan yhteisöllisyyttä. Fanien tulkinnat

eivät synny tyhjiössä, vaan fanina lukeminen on sosiaalinen prosessi, jossa muiden kanssa käydyt keskustelut muokkaavat ja vahvistavat yksittäisiä näkemyksiä.⁴⁷

"100% Melanie C" -sivun kirjoittajat esittävät, että he ovat joutuneet puolustelemaan paitsi Spice Girls -faniuden lisäksi erityisesti Melanien ihailemista. Heidän mielestään Victoriaa, Emmaa ja Geriä on yleisesti pidetty yhtyeen viehättävimpinä jäseninä. Kirjoittajat kuvaavat paheksuntaa, jonka Melanien suosiminen on aiheuttanut. "Minulle sanottiin, että olin hullu, että hän oli vähiten viehättävä ja täysin lahjaton."⁴⁸ Kirjoittajien mielestä Melanieta ylenkatsottiin nimenomaan siksi, ettei hän muistuttanut tavanomaisia käsityksiä naisellisesta viehättävyydestä.

Tämä tyttö oli erilainen kuin muut. Ei lyhyitä hameita ja korkeita korkoja hänelle – ei, hän otti kuuluisuuden vastaan pukeutuneena verkkareihin, lenkkikenkiin ja tatuointiin. Erilainen? Kyllä. Rohkea? Kyllä. Niin rohkea ja erilainen, että monet miehet ajattelivat välittömästi: "En lähtisi hänen kanssaan treffeille vaikka menisi miljoona vuotta." Jopa naiset tekivät julmia kommentteja kuten "hän näyttää mieheltä". [Kommenttien kuuleminen] saivat minut ajattelemaan: "Minähän pukeudun ja käyttäydyn kuin hän – tarkoittaako se, ettei kukaan halua seurustella kanssani?"⁴⁹

Kirjoittajalle lyhyiden hameiden ja korkeiden korkojen välttäminen on rohkeuden ja omaperäisyyden merkki. Monet fanit sanovatkin pitäneensä Melaniesta juuri siksi, ettei tämä noudattanut stereotyyppisiä naisellisia kauneusnormeja. Toisaalta fanit myös korostavat, että Melanie oli heidän mielestään oli aidosti kaunis, vaikka yleinen mielipide ei sitä tunnistanutkaan. Ulkonäön tai seksuaalisen viehätysvoiman merkitystä ei siis kiistetä, ainoastaan tietynlaiset kauneuskäsitykset.

Ulkonäöstä puhutaankin fanikirjoituksissa usein juuri suhteessa kysymykseen heteroseksuaalisesta haluttavuudesta. Edellisen lainauksen kirjoittaja muistuttaa mielestään Melanieta ja on huolissaan omasta heteroseksuaalisesta "pääomastaan". Melanie-fani tarkastelee itseään tuotteena, jonka vetovoiman hänen käytöksensä ja pukeutumisensa uhkaavat asettaa kyseenalaiseksi.⁵⁰ Miespuoliset kirjoittajat sen sijaan paikantavat itsensä eroottisen ihailijan asemaan ja pyrkivät puolustelemaan valintaansa mahdollista kritiikkiä vastaan. Miesfanit omaksuvat järjestään romanttisen ihailijan roolin, mikä on mielenkiintoista, sillä poikia ei useinkaan ole mielletty romanttisiksi faneiksi. Sen sijaan tyttöyden esittämisessä kuva romanttisesta fanista on ollut keskeisessä asemassa.⁵¹ Spice Girlsin miespuolisista faneista kirjoitetaan julkisuudessa suhteellisen vähän.⁵² Melanien poikafanit kiinnittävät tyypillisesti paljon huomiota hänen ulkonäkönsä, mutta pyrkivät myös vakuuttamaan, että persoonallisuus on kuitenkin hänen tärkein ominaisuutensa. Osa kirjoittajista tuo esiin varsin voimakkaitakin tunteita. Esimerkiksi "100% Melanie C" -sivun miespuolinen ylläpitäjä perustelee harrastustaan sillä, että rakastaa Melanieta.⁵³

Melanien valitseminen viidestä tarjolla olevasta Spice Girls -hahmosta on faneille tapa ratkaista ristiriita massakulttuurin ja yksilöllisyyden korostamisen välillä. Melanie-fanit painottavat eroa itsensä ja "tyypillisen" yleisön edustajan tai "median" välillä. Esimerkiksi yksi miespuolinen fani kirjoittaa: "Minua todella ärsyttää tapa, jolla media kohtelee häntä. Hänen otaksutaan olevan viisikon vähiten suosittu jäsen ja jos hän on suosikkisi, sinussa on jotain vikaa."⁵⁴ Fanien tyytymättömyys kohdistuukin erityisesti

"Marriage Plot". Teoksessa: Jim Collins, Hilary Radner & Ava Preacher Collins (toim.), *Film Theory Goes to Movies*. New York & London: Routledge, 1993, 58-60.

⁵¹ Ks. esim. Anu Koivusen analyysi nuoresta työstä romanttisen ihailijana 1940-luvun suomalaisessa elokuvassa. Anu Koivunen, *Isänmaan moninaiset äidinkasvat. Sota-ajan suomalainen naistenelokuva sukupuoliteknologiana*. Turku: SETS, 1995, 147-154.

⁵² Jennifer Robertson kiinnittää huomiota vastaavaan painotuseroon tutkimuksessaan japanilaisesta Takarazuka-revyyestä. Naispuolisista esiintyjistä koostuvan teatteriseurueen romanttisiin tyttöfaneihin on kiinnitetty julkisuudessa paljon huomiota. Sen sijaan miespuolisista faneista ei juurikaan ole kirjoitettu sen enempää populaarilehdistössä kuin Takarazukaa käsittelevässä kirjallisuudessaakaan. Jennifer Robertson, *Takarazuka. Sexual Politics and Popular Culture in Modern Japan*. Berkeley, Los Angeles & London: University of California Press, 1998, 166-172.

⁵³ "Why 100% Melanie C?", 22.8.1998. Romanttisina miesfaneina kirjoittavat myös esim. Daniel Booth, 1.7.1997; Joachim Nyseth, 20.5.1998; Bill Stano, 8.7.1998.

⁵⁴ "What gets up my nose though is the treatment she gets from the media. She is supposedly the least popular of the five and if you think she is your favourite, you have got something wrong with you". Daniel Booth, 1.7.1997.

⁵⁵ Ks. esim. Alison Hill, 1.5.1998; Tamara Frank, 30.4.1998; Corinne Paris, 14.11.1998.

⁵⁶ "Melanie started out as the least favoured Spice Girl. Now she is the one that everyone says will go the furthest, and the one who is the most beautiful. But to the fans who loved her from the start, she will always be so much more". Karen Holland, 2.1.1999.

⁵⁷ Alison Hill, 1.5.1998. Ks. myös erityisesti Edith Bandell, 2.2.1999.

Mel C ja fanit. Kuva: SEA.

mediaan, joka on heidän mielestään esittänyt Melanien virheellisesti. Monet kirjoittajista pitävät Melanieta poikkeuksellisenä poptähdenä ja korostavat hänen ainutlaatuisuuttaan.⁵⁵ Osa Melanien erityislaatuisuudesta tulee tällöin tavallaan myös fanien osaksi.

Faniartikkeleissa viitataan usein Melanien tähtikuvassa ja suosiossa tapahtuneisiin muutoksiin ja pohditaan niiden merkitystä. Kirjoittajien mukaan Melanie on tullut suosittumaksi luovuttuaan yksipuolisesta Sporty-roolista ja häntä on alettu arvostaa aiempaa enemmän esiintyjänä Spice Girlsin kiertueen myötä. Kirjoitukset ovatkin usein eräänlaisia selviytymistarinoita. Kestettyään aluksi ylenkatsetta Melanien suosimisen vuoksi fanit voivat nyt nauttia siitä, että heidän näkemyksensä on tavallaan "voittanut". Uskollisuus Melanieta kohtaan ulkopuolisesta paheksunnasta huolimatta toimii osoituksena ihailun aitoudesta ja vakavuudesta. Kirjoittajat korostavat mielellään kuuluvansa niihin, jotka ymmärsivät Melanien arvon alusta lähtien ja valitsivat hänet suosikikseen jo yhtyeen uran alussa.

Alussa Melanie oli vähiten suosittu Spice Girl. Nyt hän on kaikkien mielestä se, joka tulee pääsemään pisimmälle ja on kaikkein kaunein. Mutta niille faneille, jotka rakastivat häntä alusta lähtien, hän tulee olemaan paljon enemmän.⁵⁶

Melanien uusi suosio herättää kuitenkin myös levottomuutta. Osa kirjoittajista pelkää, että Melanie on menettämässä juuri ne ominaisuudet, joihin hänen alkuperäinen viehätysvoimansa perustui. Esimerkiksi yksi naispuolinen fani analysoi pitkään Melanien vetovoiman syitä. Kirjoittajan mukaan Melanie viehätti alunperin tavallisuudellaan ja luonnollisuudellaan. Hän ei ollut ylettömän kaunis ja pukeutui vaatteisiin, joihin faneillakin voisi olla varaa. Nämä piirteet tekivät Melaniesta kirjoittajan mielestä epäsovinnaisen poptähden. Nyt Melanie on kirjoittajan mukaan kuitenkin muuttumassa tavanomaiseksi saavuttamattomaksi tähdeksi.⁵⁷ Samalla myös fanien tunne omasta

erilaisuudestaan joutuu uhatuksi. Fanien epäilyksistä voikin lukea myös huolen siitä, miten ylläpitää uskoa omaan erityisyyteen, kun on yhtäkkiä samaa mieltä suuren enemmistön kanssa.

Hetero-Spice?

"100% Melanie C" -sivulle kirjoittaneet naispuoliset fanit pyrkivät usein todistelemaan heteroseksuaalista identiteettiään sekä erottautumaan ihailijoina lesboista ja heteroseksuaalisista miehistä. Heteroseksuaalisuus tuodaan esille ikään kuin ohimennen ("Jos minun kaltaiseni heteroseksuaalinen nainen pystyy huomaamaan nämä seikat Melaniesta, kuvitelkaa miltä pojista mahtaa tuntua") tai sitä korostetaan erityisesti ("Ja saanen heti huomauttaa, että EN ole lesbo").⁵⁸ Heteroseksuaalisuuden vakuuttaminen koetaan tarpeelliseksi, sillä faniuden kohteena on yksittäinen naistähti ja kirjoituksissa saatetaan käyttää varsin voimakkaita tunneilmaisuja. Lisäksi naispuoliset kirjoittajat kuvailevat usein antaumuksella Melanien ulkonäköä ja arvioivat hänen seksuaalista vetovoimaansa.⁵⁹ Heteroseksuaalisuuden toistuva vakuuttelu viittaa siihen, että Spice Girls -faniuden pitäminen erillään lesbovivahteista on työlästä aikuisille naispuolisille faneille. Tilannetta voi verrata Jackie Stacey'n käsitykseen naispuolisten elokuvatähtien ja naiskatsojien välisistä ambivalenteista suhteista. Tähtien ulkonäön ja käyttäytymisen kiinteä tarkkaileminen, yhtenäisyyksien ja erojen etsiminen itsensä ja tähden välillä sekä tähtien ihannoiminen ja jäljitteleminen tuottavat Stacey'n mukaan naisellisuuksien välistä läheisyyttä. Vaikka tähti varsinaisesti ole homoseksuaalisen halun kohde, suhteessa on kyse muustakin kuin samastumisesta tai halusta muistuttaa tähteä. Stacey'n mukaan katsojan ja tähden väliseen suhteeseen liittyikin myös homoeroottisia piirteitä.⁶⁰ Myös Spice Girls -fanien kirjoituksissa voi havaita vastaavaa ambivalenssia.

Tyypillisessä fanikertomuksessa kirjoittaja kuvailee, miten hänen faniutensa sai alkunsa ja luettelee syitä ihailulleen. Debby Matulevicuksen kertomus havainnollistaa hyvin fanitekstien tavallisia piirteitä.⁶¹ Teksti alkaa oman heteroseksuaalisen identiteetin nimeämisellä: "Nimeni on Debby Matulevicus ja olen kolmekymppinen naimisissa oleva kotirouva."⁶² Debby sanoo pitäneensä Spice Girlsia aluksi vain pikkulasten suosikkina, jolla ei ollut mitään annettavaa hänen kaltaiselleen aikuiselle amerikkalaiselle naiselle. Kiinnostuksen yhtyettä kohtaan herätti Debbyn kertomuksessa videoita ja haastatteluja sisältänyt konserttimainos, jota esitettiin erällä televisiokanavalla.

Huomasin surffaavani kyseiselle kanavalle nähdäkseni musiikkivideot ja haastattelun... kun havaitsin [mainostetun ohjelman] vetovoiman... tunsin oloni omituiseksi. Nämä viisi tyttöä ja heidän 'tyttövoimamantransa' vetivät tavallaan minua puoleensa. Samalla vakuuttelin kuitenkin itselleni 'olet aikuinen ja tämä on lasten juttu'. No, sydän vei voiton päästä...⁶³

Spice Girlsin emotionaalinen vetovoima esitetään siis vastustamattomaksi. Valitessaan suosikkia Debby päätyi omien sanojensa mukaan "luonnollisesti" Melanieen paitsi tämän esiintymistaitojen vuoksi myös siksi, että Melanie vaikutti henkilöltä, jonka kanssa hän voisi tulla hyväksi ystäväksi. Debby esittää, että Melanie-fanius on tuonut hänelle paljon iloa ja tämän esimerkki on antanut hänelle uutta rohkeutta toteuttaa haaveitaan. Hän lopettaa

⁵⁸ "If a heterosexual woman like myself can notice all these things about Melanie, imagine how guys must feel" Corinne Paris. 14.11.1998; "And let me state right now that I am NOT a lesbian". Tamara Frank, 30.4.1998.

⁵⁹ "Hänen ei tarvitse esitellä itseään lyhyessä hameessa tai avokaulaisissa asuissa ollakseen viettelevä. Tosin minun täytyy myöntää että pukeutuessaan Victoriaksi Spiceworld elokuvassa hän näyttää siistiltä! On sääli, ettei hän pidä sääristään, sillä minun mielestäni ne ovat upeat". ("She doesn't have to show-off in a short skirt or bare her cleavage to be seductive. Although, I will have to admit that in the Spiceworld movie when she dresses up as Victoria, she looks hot! It's a pity she doesn't like her legs, because I think she has great ones.") Corinne Paris, 14.11.1998.

⁶⁰ Stacey 1994, 172-173.

⁶¹ Debby Matulevicus, 25.1.1999.

⁶² "My name is Debby Matulevicus and I am a married housewife in my mid thirties."

⁶³ "I kept finding myself channel surfing over to this channel to see the music videos and interview... when I saw this push for the [advertised program]... I felt strange. In a way I was drawn to these 5 girls and their girl power mantra. But at the same time I kept telling myself 'you are an adult and this is kids stuff'. Well, My [sic] heart got the better of my head..."

⁶⁴ Vrt. Jackie Stacey'n analyysi romanssi-konventioiden käytöstä erään naiskatsojan kuvauksessa Deanna Durbinia kohtaan tuntemastaan ihailusta. Ihailijan kuva tähdestä täydellistyy askel askeleelta, kunnes kaikki elementit – kuva, ääni, esiintyminen – lopulta liittyvät yhteen, kun ihailija näkee Durbinin ensimmäistä kertaa elokuvassa. Tästä hetkestä alkaa kirjoittajan mukaan elinikäinen rakkaus tähteä kohtaan. Asteittain etenevä romanssi-muoto tarjoaa rakenteen, jonka avulla on mahdollista esittää tähteä kohtaan tunnettujen tunteiden vahvistuminen. Kirjoittaja käyttää lisäksi tunteiden kuvailemisessa romanssiin kuuluvaa kieltä ihailusta, palvomisesta ja rakkaudesta. Stacey 1994, 139-142.

⁶⁵ Bill Stano, 8.7.1998 ja 25.1.1999; Pauline, 2.2.1999; Jessica, 24.2.1999.

⁶⁶ Jenkins 1992, 58-60.

⁶⁷ Anonymous, 9.5.1998; Bill Stano, 25.1.1999; Janet McAda, 21.2.1999.

⁶⁸ Esim. Lesso Spice internetsivu sisältää kokoelman kuvia, joissa Spice Girlsit nukkuvat yhdessä ja koskettelevat toistensa rintoja. [<http://www2.crosswinds.net/japan/~lessospice/toc.htm>].

⁶⁹ Esimerkiksi kuvia Geristä ja Emmasta suutelemassa brittiläisessä televisio-ohjelmassa on levitetty innokkaasti internetsivustoilla. Ks. Trixie Firecracker [<http://geri.klubba.tm/older.htm>]; Lesso Spice [<http://www2.crosswinds.net/japan/~lessospice/toc.htm>]. Lisäksi Emman ja Gerin mahdollisesta

kirjoituksensa puhuttelemalla suoraan Melanieta ja toteamalla, että tapaisi tämän mielellään. Debbyn kertomusta voi tarkastella suhteessa romanssin konventioihin.⁶⁴ Se etenee ensimmäisestä ennakkoluuloisesta havainnosta mielenkiinnon heräämiseen ja fanisuhteen vakiintumiseen. Melanielle annetaan kertomuksessa voima saada aikaan muutoksia Debbyn elämässä ja fanisuhteen lopulliseksi huipentumaksi asetuu mahdollinen tapaaminen ihailun kohteen kanssa.

Vastaavanlainen kertomus faniuden syntymisestä ja merkityksestä toistuu useissa kirjoituksissa. Monet kiittävät faniutta positiivisista muutoksista elämässään ja pohtivat, millaista olisi todella tavata Melanie.⁶⁵ Henry Jenkins on kiinnittänyt huomiota televisiofanien tapaan kuvata suhteensa suosikkisarjaan romanssin muodossa. Jenkinsin mukaan fanit käyttävät tyypillisesti liioiteltuja ilmaisuja kuten "viettelys" ja "riippuvuus", joiden tarkoitus on huvittaa muita faneja. Leikin varjolla kielenkäyttö kuitenkin ilmentää myös televisiosarjan herättämiä voimakkaita tunteita.⁶⁶ Myös osa Spice Girls -faneista antaa faniudelle hyvin suuren emotionaalisen merkityksen. Tällöin kirjoittaja liittyy faniuden muihin seikkoihin elämässään. Spice Girlsia ja Melanieta kiitetään esimerkiksi avusta masennuksen ylitämisessä ja itseluottamuksen kartuttamisessa.⁶⁷

Heteroseksuaalisiksi itsensä nimeävien naisten fanikirjoituksissa hyödynnetään siis romanssin konventioita ja arvioidaan Spice Girlsia eroottisina objekteina. Tämän lisäksi on olemassa myös eksplisiittisesti homoeroottinen tulkintaperinne. Kaikki Spice Girlsit ehkä Victoriana lukuun ottamatta ovat joutuneet fanien tuottamissa teksteissä lesboepäilyjen kohteeksi. Spice Girlsin tähtikuva tarjoaakin runsaasti otollista raakamateriaalia lesbotulkinnolle. Yhtyeen jäsenet vakuuttavat olevansa hyvin läheisiä, halaillevat ja suutelevat toisiaan julkisuudessa sekä nukkuvat mainoskuviissa samassa sängyssä.⁶⁸ Melanie B:n ja Victorian näkyvästi uutisoidut romanssit ja

Vastakarvaisen luennan aineksia – Victoria ja Geri. Kuva: SEA.

raskaudet ovat asemoineet heidät selvästi heteroseksuaalisuuden piiriin, mutta muut kolme on suhteellisen helppoa lukea myös lesboiksi.⁶⁹ Näkyvimmin lesboepäilyt ovat kuitenkin tulleet esille Melanie C:n yhteydessä. Esimerkiksi kun brittiläinen homomiehille suunnattu Attitude-lehti antoi Spice Girlsille uudet lempinimet, Melanie sai nimekseen Dykey Spice (Lesbomauste).⁷⁰

Melanien tähtikuvaa onkin helppo lukea suhteessa lesbouden representaatioihin. Hänen roolinsa on ollut olla yhtyeen urheilullinen "poikatyttö". Siinä missä muut Spice Girlsit poseerasivat minihameissa ja näyttävästi meikattuina, Melanie esiintyi yhtyeen uran alkuaikoina usein verkkareissa ja lenkkareissa ja lenkkaritossut ovat säilyneet hänen tavaramerkkinään myöhemminkin.⁷¹ Lisäksi Melanie ei ole ruumiinrakenteeltaan perinteisen naisellinen. Hänen pukeutumisensa korostaa lihaksikkautta ja pieniä rintoja ja näihin piirteisiin kiinnitetään myös usein huomiota julkisuudessa.⁷² Koska sukupuolen ja seksuaalisen identiteetin oletetaan liittyvän kausaalisesti yhteen, epänaissellisuus toimii myös lesbouden merkitsijänä.⁷³ Lisäksi Melanie on ollut yhtyeen sinkku, jolla ei omien sanojensa mukaan ole ollut poikaystäviä moneen vuoteen.⁷⁴

"Melanie C for Girls" -internetsivu on omistettu etsimään Melanie C:n tähtikuvasta todisteita tämän oletetusta lesboudesta.⁷⁵ Sivun on eräänlainen jatkuva salapoliisikertomus. Uusia "johtolankoja" tuodaan esille sitä mukaan, kun niitä ilmaantuu. Sivulla kysytään toistuvasti, viekö tämänkertainen tiedonjyvä askeleen lähemmäksi salaisuuden ratkeamista. Henry Jenkinsin mukaan fanivastaanotossa sekoittuu usein ihastus ja turhautuminen. Yhdistelmä motivoi muokkaamaan kulttuurituotteita vastaamaan paremmin omia toivomuksia.⁷⁶ Tämä tulee erityisen hyvin esille Spice Girlsin lesbotulkinnossa. Yhtye kiehtoo faneja, mutta julkisuuteen tulevien tietojen heterokeskeisyys on turhautumien lähde. "Melanie C for Girls" -sivu sisältää esimerkiksi vaihtoehdoisen tulkinnan siitä, miksi Geri päätti lähteä yhtyeestä. Kirjoittaja esittää, että välirikon takana oli kolmiodraama Gerin, Emman ja Melanie C:n välillä.⁷⁷ Tulkinnan materiaalina on käytetty katkelmia haastattelusta sekä *Spice World the Movie* -elokuvasta otettuja kuvia, joissa Melanie C, Emma ja Geri roikkuvat toistensa kaulassa, katsovat toisiaan silmiin ja näyttävät suutelevan. Tutulle materiaalille annetaan uusia merkityksiä järjestämällä se uudelleen ja tulkitsemalla se tavanomaisesta poikkeavalla tavalla. Sivulla spekuloidaan myös Melanie C:n mahdollisista naisusuhteista. Onko esimerkiksi Melanien Madonna-faniudessa kyse muustakin kuin etäisestä ihailusta? Sivulla käytävä keskustelu on luonteeltaan juoruilevaa. Se esimerkittänee hyvin juoruilun merkitystä vaihtoehdoisten tulkintayhteisöjen rakentamisessa. Esimerkiksi 1930-luvun Hollywood-tähtien lesbovastaanottoa pohtineen Andrea Weissin mukaan homoseksuaalisten alakulttuurien kirjoittamaton historia on koostunut pitkälti juoruista. Juoruilu tarjoaa mahdollisuuden tehdä kulttuurituotteista vaihtoehdoisia tulkintoja, jotka voivat kyseenalaistaa julkisesti hyväksytyt merkitykset. Juoruilun kautta tietyt seikat voivat muuttua alakulttuurin sisällä yleiseksi tiedoksi mutta pysyä sen ulkopuolella tuntemattomina tai sanoinkuvaamattomina.⁷⁸

"Melanie C for Girls" -sivun tulkinnat Spice Girlsin kulissien takaisesta elämästä pyrkivät vaikuttamaan jollain tavalla realistisilta ja perusteltavissa olevilta. Niiden ohella fanit tuottavat myös fantasiatekstejä, joissa Spice Girlsin tunnettuja vaiheita käytetään mielikuvituksellisten kertomusten raa-

rakkaussuhteesta on esitetty spekulatioita esimerkiksi sivuilla Emma & Geri's Little Love Shack [<http://members.xoom.com/2becum1/>] ja Geri and Emma more than friends? [<http://www.geocities.com/SunsetStrip/Lounge/9735/geriemma.html>].

⁷⁰ Emma Forrest, "Lost in Spice". *Attitude* 1:53, 1998.

⁷¹ Urheilujalkineiden sukupuolittuneisuutta käsittelevässä artikkelissaan Christine Boydell toteaa, että naisten suhde liikuntaan on ollut jossain määrin ongelmallinen. Naiset on perinteisesti marginalisoitu liikunnan harrastajina. Määrätietoinen urheiluharrastus on ollut ristiriidassa naisellisuuskäsitysten kanssa ja naisten liikunnan harrastaminen onkin ollut hyväksytyintä, kun tarkoituksena on ulkonäön edistäminen. Christine Boydell, "The Training Shoe: Pump up the Power". Teoksessa: Pat Kirkham (toim.), *The Gendered Object*. Manchester: Manchester University Press, 1996, 126, 128, 131.

⁷² Ks. esim. "All change". *Spice* 7/1998. Artikkelissa Spice Girlsit kertovat kokemuksiaan murrosiän koettelemuksista kuten koulun vaihtamisesta ja ruumiin muutoksista. Melanie C kuvailee, miten hän hankki minikokoiset rintaliivit, koska kaikki muutkin koulussa käyttivät niitä. Samat rintaliivit sopivat vielä aikuisenakin.

⁷³ Luonnollistetusta kausaalisuhteesta ruumiin, sukupuolen ja seksuaalisuuden välillä ks. Judith Butler, *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*. New York & London: Routledge, 1990, 22.

⁷⁴ Ks. esim. tv-ohjelma Ruby Wax & Spice

Girls (Ruby Wax meets, BBC 1998. Esitetty Suomessa 23.5.1998 TV2), jossa Ruby tenttaa Melanieta poikaystävätilanteesta.

⁷⁵ Melanie C for Girls. [<http://www.geocities.com/WestHollywood/Stonewall/1468/contents.html>].

⁷⁶ Jenkins 1992, 23.

⁷⁷ Gerin ja muun yhtyeen välirokko on suosittu fanitulkintojen kohde. "Emma & Geri's Little Love Shack" -sivu esittää vaihtoehtoisen selityksen. Kertomuksessa Gerin lähdön syynä on jälleen mustasukkaisuusdraama, johon osallistuvat kaikki muut paitsi Victoria. Molemmat Melaniet pyrkivät rikkomaan Emman ja Gerin rakkaussuhteen ja lopulta Melanie C voittaa Emman itselleen. Melanie B joutuu tyttymään aviomieheensä ja Geri lähtee voitettuna yhtyeestä.

⁷⁸ Andrea Weiss, "A Queer Feeling When I Look at You: Hollywood Stars and Lesbian Spectatorship in the 1930s". Teoksessa: Christine Gledhill (toim.), *Stardom. Industry of Desire*. London & New York: Routledge, 1991, 283.

⁷⁹ Dark Knight Tavern, [<http://members.aol.com/XprsYerslf/knight.htm>].

⁸⁰ Jenkins 1992, 36.

⁸¹ Vampyyritarinoita voi verrata tv-sarjafanien kirjoittamiin slash -kertomuksiin. Niissä tieteis- ja poliisisarjojen miespuolisten kaverrusten homososiaaliset suhteet muunnetaan eksplisiittisesti homoeroottisiksi. Jenkins 1992, 185-222.

⁸² Sorainen 1998, 29.

⁸³ Ks. "Guestbook ja Nasty Emails and Complaints Recieved".

kamateriaalina. Esimerkiksi "Dark Knight Tavern" -tarinoissa yhtyeen jäsenet esiintyvät vampyyreina.⁷⁹ Vampyyritarinat ovat esimerkki intertekstuaalisten yhteyksien luomisesta eri mediatekstien välille tavalla, joka Henry Jenkinsin mukaan on mediafaneille tyypillinen.⁸⁰ Vampyyrimytologiaan on kertomuksissa huolellisesti yhdistetty ajankohtaisia Spice Girls -tapahtumia. Esimerkiksi vain muutamia päiviä Melanie B:n tyttären syntymän jälkeen ilmestynyt tarina sisältää kuvauksen siitä, miten vauva sai nimensä. Kertomusten tarjoamat nautinnot perustuvatkin osin siihen, että asiantunteva lukija voi tunnistaa tapahtumien esikuvat todellisuudesta. Vampyyritarinoissa esiintyy sivuosissa runsaasti tunnettuja julkisuuden henkilöitä kuten Victorian poikaystävä, jalkapalloilija David Beckham tai poptähti Natalie Imbruglia, joka kertomuksissa on Melanie C:n tyttöystävä. Vampyyritarinoiden nautinnot ovat sävyltään osittain pornografisia, sillä kertomukset korostavat vampyyrien epätavallisen kehittyneitä seksuaalisia kykyjä.⁸¹

Spice Girls -lesbotulkintoja voi tuskin nimittää varsinaisesti "transgressiivisiksi", sillä niihin tarvittava materiaali on varsin eksplisiittisesti tarjolla yhtyeen tähtikuvassa eikä yhtye pyri torjumaan niitä. Lesboluentojen tekeminen ei silti ole aivan niin helppoa tai vaaratonta kuin vaikkapa Antu Sorainen esittää. Sorainen kirjoittaa, ettei seksuaalisella suuntautumisella ole Spice Girlsin julkisuuskuvassa merkitystä, vaan yhtye voi sekoittaa eri sukupuolten ja seksuaalisuuksien merkkejä suhteellisen vapaasti.⁸² Esimerkiksi "Melanie C for Girls" -sivun vieraskirjan lukeminen saa Soraisen näkemykset vaikuttamaan varsin optimistisilta. Monet kirjoittajista suhtautuvat sivulla esitettyihin väitteisiin ja niiden tekijään hyvin aggressiivisesti. Heille Melanien heteroseksuaalisuus näyttää itsestään selvältä ja sen kyseenalaistaminen käsittämättömältä ja loukkaavalta.⁸³ "Melanie C for Girls" -sivuun onkin liitetty osio, jonne pääsevät keskustelemaan vain jäseniksi rekisteröityneet lukijat. Kulttuurisesti hallitsevista lukutavoista poikkeaminen näyttää siis olevan vaaratonta vain rajoitetussa tilassa. Vaikka kulttuurituotteiden merkitysten moninaisuuden ja ristiriitaisuuden korostaminen tuntuu tutkimuksessa jo banaalilta, se voi käytännössä olla varsin kiistanalainen ja kiivaita reaktioita herättävä lähestymistapa. Spice Girls ja yhtyeen fanit näyttäytyvät yksiselitteisinä ja helposti selitettävänä ilmiönä niin "Melanie C for Girls" -sivun vieraskirjan vihaisille kirjoittajille ja monille Homo Academicus -seminaarissa puhuneille miehille kuin hysteerisistä pikkufaneista kirjoittaville toimittajillekin. Kuitenkin yhtyeen ja faniuden merkitykset voivat olla varsin erilaisia eri ryhmille – lapsille ja aikuisille, miehille, heteroseksuaalisille naisille ja lesboille. Nähdäkseen olisikin turhaa yrittää esittää lopullisia tulkintoja sen paremmin Spice Girls -yhtyeestä kuin faniudestakaan. Tuomalla esille erilaisia faneja ja tulkintoja olen halunnut kyseenalaistaa joitain Spice Girlsia ja tyttöfaniutta koskevia käsityksiä ja kiinnittää toisaalta huomiota myös rajoihin, joiden puitteissa fanitoiminta ja Spice Girlsin merkityksellistäminen aina tapahtuu.